

Republicanisme, punt de trobada

“Aquellas Cortes dejaron a los catalanes más repúblicos que el parlamento abusivo de los ingleses”
(Felip V, en relació als valors polítics dels catalans)

És evident que l'endemà de la independència no serem ni millors ni pitjors. Serem com som. Però podem tenir uns instruments que sí que ens poden fer millors o, almenys, treure el millor de nosaltres mateixos. No és un somni ingenu. Una gran part de la ciència política actual enfoca la seva atenció a analitzar com les institucions –les regles del joc, podríem dir-ne– influeixen l'equilibri social. I constata com gran part de les diferències entre països provenen del fet de disposar de diferents sistemes institucionals. El pes institucional és tan fort que sovint fins i tot els valors socials acaben sent modelats pel pes dels incentius que promouen. L'estat espanyol (no s'ha de confondre amb la societat espanyola, ni tan sols amb la nació espanyola) és ara com ara un instrument que no deixa treure el millor ni dels espanyols ni dels catalans. És una democràcia de baixa qualitat en crisi que necessita una segona Transició. Nosaltres la farem abans i potser contribuïrem que també la facina a Espanya.

Com que no serem el primer estat del món, disposem de prou bons exemples per fer-nos una idea de cap on volem anar. A països de dimensions similars al nostre (en població), com Dinamarca, Noruega, Suïssa i Suècia, els va prou bé, com demostren tots els índexs de democràcia, de confiança i de benestar.

La seva mida no és un factor menor a l'hora d'explicar el cercle virtuosos en què es mouen. I és que, encara que, paradoxalment, el cap d'estat de molts d'aquests països sigui un monarca, ja ens va advertir Montesquieu que els valors republicans i democràtics prosperen millor en estats petits.

Què podem entendre avui per valors republicans? Podem descriure l'essència del republicanisme amb dos ingredients bàsics: la no dominació i la virtut pública. El republicanisme entén que la felicitat plena no és possible sense un compromís social, sense que l'individu pugui participar plenament de la vida social i col·lectiva. Per això fan falta unes institucions que li ho facilitin i unes determinades condicions socials. Cal garantir una certa igualtat per poder actuar realment en llibertat i així poder exercir el compromís cívic d'una manera efectiva. És a dir, codecidir realment, amb plena responsabilitat social.

JAUME LÓPEZ

PROFESSOR DE CIÈNCIA POLÍTICA, UPF

L'endemà de la independència podem tenir instruments institucionals que treguin el millor de nosaltres mateixos

És conegut un text del pensador francès del segle XIX Benjamin Constant que contraposa la llibertat dels antics a la dels moderns. Amb plantejaments liberals identificava la llibertat dels antics amb la possibilitat de participar d'allò que es decidia a la plaça pública, però a costa de disposar d'una re-

duïda esfera privada. Per contra, la llibertat dels moderns seria la que donava peu a les noves democràcies liberals, amb ciutadans desitjosos de cedir el govern a uns representants a canvi de disposar de la màxima llibertat possible en la seva esfera individual. Avui sabem que no s'oposen. Al contrari, es poden re-
troalimentar mútuament.

Resulta interessant la manera que té el republicanisme de defensar la igualtat i la llibertat. La igualtat no es defensa apel·lant, en primer terme, a la justícia social com podrien fer les esquerres, sinó com a garant d'una societat que funcioni bé, no només en sentit econòmic sinó democràtic.

La igualtat facilita la cohesió, i amb ella la confiança social que actua de lubricant per a un bon funcionament democràtic. Aquesta seqüència compta avui amb nombrosos estudis científics que l'avalen. La llibertat tampoc és la dels liberals, és més aviat l'exigència de no dominació per poder participar amb voluntat pròpia, com se li exigeix a un ciutadà en democràcia. Res a veure, doncs, amb la llibertat d'escollir i consumir de l'individu arrepapat al sofà amb el comandament a distància.

El republicanisme modern fa una síntesi del millor de l'igualitarisme i el liberalisme a la recerca d'institucions de qualitat, situant-se, en part, més enllà de la discussió sobre què es vol prioritzar en els pressupostos. Es tracta més aviat d'una manera d'entendre la relació entre els ciutadans, i entre els ciutadans i les institucions. Utilitzant un neologisme que fa furor, es tracta d'*empoderar* els ciutadans, siguin de dretes o d'esquerres. El republicanisme és sobretot una manera d'entendre la política i la societat, i una brúixola per dissenyar un nou sistema institucional. La feina que ara se'ns gira.

Abans d'obrir les discussions sobre si és millor per a Catalunya un règim presidencialista, semipresidencialista o parlamentari; abans de discutir si ens cal un sistema electoral majoritari o proporcional, val la pena tenir clar què volem aconseguir amb aquestes noves institucions. Amb quins valors les dissenyarem? Quins valors promouran? Sobre quina idea de ciutadania es fonamentaran? Es tracta d'un debat transversal en què el republicanisme, de tan llarga tradició al país i que tan bons resultats ha donat en altres societats, pot ser un primer punt de trobada.

ANDREU DALMAU / EFE

CARTES I MISSATGES

Realitats esbiaixades

No ho puc controlar. El subconscient m'allunya, una vegada i una altra, de les actituds que defensen, caparrudament, una perspectiva excloent de la realitat. Potser perquè sóc un individu de pensament fluctuant, que varia en funció de les circumstàncies, o perquè em regeixo per una màxima que assevera que “les persones són una conseqüència de les experiències viscudes”, rebutjo, sense poder-ho evitar, les visions absolutes de l'Univers.

Des del flanc independentista es proclama que amb l'estat propi Catalunya esdevindrà un país més ric, i consegüentment les condicions de vida dels catalans milloraran. Segurament és veritat. Però no diuen –o només ho xiuxiuegen– que construir un estat des de zero implica la creació d'una sèrie d'estructures que, sens dubte, ens costaran un ull de la cara.

Al mateix temps, des del flanc unionista es denuncia que el govern d'Artur Mas posa els diners i els diners públics al servei del sobiranisme. Probablement també és veritat. Però obvien, in-

tencionadament, que el govern de Madrid, que es finança amb diners procedents de Catalunya, està duent a terme una vigorosa campanya per denigrar la causa catalana i aigualir les aspiracions independentistes.

Mentrestant, un servidor navega per un mar de realitats esbiaixades, balancejant-se de dreta a esquerra i d'esquerra a dreta, vacil·lant entre la panacea d'una Catalunya independent i les bondats d'una Espanya agermanada, rastrejant la veritat que els interessos dels uns i els altres s'escarrassen a ocultar.

MARC LLORENS GUIM
CERVERA

Salvem CX!

Avui els treballadors de CX ens hem tornat a manifestar en contra de la regulació que el FROB vol efectuar a CatalunyaCaixa i de com ens volen aplicar aquesta regulació.

Jo em pregunto: si als catalans se'ns nega la possibilitat de celebrar una consulta sobre si volem ser independents o no, i per fer-ho s'esgrimeix l'argument

que es tracta d'una acció anticonstitucional que, com que no està prevista en la Constitució, queda fora de tota legalitat, ¿com és que ens arrabassen un dret previst en l'article 35.1 de la Constitució sense que puguem defensar-nos? Aquest dret diu així: “Tots els espanyols tenen el deure de treballar i el dret al treball, a la lliure elecció de professió o ofici, a la promoció a través del treball i a una remuneració suficient per tal de satisfer les seves necessitats i les de la seva família, sense que en cap cas es pugui fer discriminació per sexe”.

Gairebé 2.500 empleats, que són gairebé 2.500 famílies, quedaran fora d'aquest article, per obra del mateix govern. No oblidem que la direcció de CX és el FROB i el FROB és el govern central. És així, senyor De Guindos? ¿Vostè pot dormir cada nit? Jo no.

JORDI MOTLLÓ PORQUERAS
BARCELONA

Homenatge pòstum

Ahir ens vam despertar amb una notícia que ens va trasbalsar profundament: la

mort de Marta Maristany, psicòloga coordinadora de la unitat especialitzada en trastorns del desenvolupament de l'Hospital Sant Joan de Déu (UETD).

Per al món de l'autisme és una gran pèrdua, ja que Marta Maristany ha estat amb la seva tasca professional impulsora de canvis en l'atenció a l'autisme que han estat fonamentals i significatius en el diagnòstic i la intervenció que avui reben aquests nens i adolescents. Canvis molt necessaris i que segur que han millorat el futur d'aquestes persones.

Avui les famílies d'Aprenem ens sentim profundament tristes i una mica òrfenes i volem manifestar públicament el nostre condol a la seva família i amics i agrair profundament la dedicació de Marta Maristany als nostres fills.

ASSOCIACIÓ APRENEM
ARENYS DE MAR

Les cartes enviades pels lectors han de tenir un màxim de 1.000 caràcters. El diari es reserva el dret de resumir-les. Els seus autors hi han de fer constar nom i cognoms, adreça postal i electrònica, número de carnet d'identitat i un telèfon de contacte. Les cartes no es respondran.

Podeu expressar-vos al diari a través de la web www.ara.cat, i per les següents vies:

[@diariARA](https://twitter.com/diariARA) facebook.com/diariARA cartes@ara.cat Carrer Diputació, 119, 08015, Barcelona Fe d'errades: opinio@ara.cat

